

Белялов Талят Енверович

*Доктор економічних наук, професор
Завідувач кафедри підприємництва та бізнесу
Київський національний університет технологій та дизайну*

Белялов Талят Энверович

*Доктор экономических наук, профессор
Заведующий кафедрой предпринимательства и бизнеса
Киевский национальный университет технологий и дизайна*

Bieliyalov Talyat

*Doctor of economic sciences, professor
Head of the Department of Entrepreneurship and Business
Kyiv National University of Technology and Design*

Швецов Владіслав Анатолійович

*Аспірант
Київський національний університет технологій та дизайну*

Швецов Владислав Анатольевич

*Аспирант
Киевский национальный университет технологий и дизайна*

Shvetsov Vladislav

*Graduate student
Kyiv National University of Technology and Design*

DOI: 10.25313/2520-2294-2022-2-187-192

ІНФРАСТРУКТУРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СТАРТАПІВ В УКРАЇНІ

ИНФРАСТРУКТУРНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ СТАРТАПОВ В УКРАИНЕ

INFRASTRUCTURE PROVISION OF FUNCTIONING OF STARTUPS IN UKRAINE

Анотація. У сучасному світі стартапи відіграють важливу роль у розвитку економіки та інноваційних технологій. Україна не виключення і також активно розвиває свою стартап-екосистему. У статті розглянуто елементи інфраструктурного забезпечення для стартапів в Україні, що є ключовим фактором їх успіху та стабільного функціонування. Проаналізовано стан інфраструктури для стартапів в Україні, включаючи наявність інкубаторів, акселераторів, коворкінгів та інших спеціалізованих просторів. Другий аспект дослідження стосується фінансової інфраструктури для стартапів. Аналізуються джерела інвестицій у стартап-проекти, наявність венчурних фондів, ангельських інвесторів та грантів для стартапів. Третій аспект – це екосистема освіти і підготовки молодих підприємців. Досліджується доступність освітніх програм, спеціалізованих курсів та тренінгів для стартапів. Оцінюється рівень інноваційної освіти та підтримки стартапів в університетах і наукових центрах. Четвертий аспект – це правова інфраструктура для стартапів. Досліджується законодавча база, регулююча діяльність стартапів, включаючи податкові пільги, інтелектуальну власність та процедури реєстрації бізнесу. П'ятий аспект – це мережа менторів та інвесторів. Досліджено роль та механізми співпраці розробників стартапів з потенційними менторами та інвесторами.

На підставі аналізу цих аспектів буде розглянуто важливість інфраструктурного забезпечення для стартапів в Україні та запропоновані рекомендації для підвищення їх шансів на успіх та стійке функціонування в умовах сучасного бізнес-середовища.

Ключові слова: стартапи, венчурні фонди, ангельські інвестори

Анотація. В сучасному світі стартапи грають важливу роль у розвитку економіки та інноваційних технологій. Україна не є винятком і активно розвиває свою стартап-екосистему. У статті розглянуті елементи інфраструктурного забезпечення для стартапів в Україні, що є ключовим фактором успіху та стабільного функціонування. Проаналізовано стан інфраструктури для стартапів в Україні, включаючи наявність інкубаторів, акселераторів, коворкінгів та інших спеціалізованих просторів. Другим аспектом дослідження є фінансова інфраструктура для стартапів. Аналізуються джерела інвестицій в стартап-проекти, наявність венчурних фондів, ангельських інвесторів та грантів для стартапів. Третій аспект – це екосистема освіти та підготовки молодих підприємців. Досліджується доступність освітніх програм, спеціалізованих курсів та тренінгів для стартапів. Оцінюється рівень інноваційної освіти та підтримки стартапів в університетах та в наукових центрах. Четвертий аспект – це правова інфраструктура для стартапів. Досліджується законодавча база, регулююча діяльність стартапів, включаючи податкові пільги, інтелектуальну власність та процедури реєстрації бізнесу. П'ятий аспект – це мережа менторів та інвесторів. Досліджено роль та механізми співпраці розробників стартапів з потенційними менторами та інвесторами.

На основі аналізу цих аспектів буде розглянуто важливість інфраструктурного забезпечення для стартапів в Україні та запропоновано рекомендації щодо підвищення їхніх шансів на успіх та стійке функціонування в сучасній бізнес-середовищі.

Ключові слова: стартапи, венчурні фонди, ангельські інвестори

Abstract. In today's world, startups play an important role in the development of the economy and innovative technologies. Ukraine is no exception and is also actively developing its startup ecosystem. The article examines the elements of infrastructural support for startups in Ukraine, which is a key factor in their success and stable functioning. The state of infrastructure for startups in Ukraine was analyzed, including the availability of incubators, accelerators, co-working spaces and other specialized spaces. The second aspect of the study concerns the financial infrastructure for startups. The sources of investment in startup projects, the presence of venture funds, angel investors and grants for startups are analyzed. The third aspect is the ecosystem of education and training of young entrepreneurs. The availability of educational programs, specialized courses and trainings for startups is being investigated. The level of innovative education and support for startups in universities and research centers is evaluated. The fourth aspect is the legal infrastructure for startups. The legal framework regulating the activities of startups, including tax benefits, intellectual property and business registration procedures, is studied. The fifth aspect is a network of mentors and investors. The role and mechanisms of cooperation between startup developers and potential mentors and investors were studied.

Based on the analysis of these aspects, the importance of infrastructural support for startups in Ukraine will be considered and recommendations will be offered to increase their chances of success and sustainable operation in the conditions of the modern business environment.

Key words: startups, venture funds, angel investors

Постановка проблеми. Україна, незважаючи на свій потенціал і ресурси, стикається з численними проблемами та обмеженнями, що перешкоджають повноцінному функціонуванню та розвитку стартапів у країні. Серед основних проблем можна виокремити:

- доступність фінансування: недостатнє фінансування та обмежений доступ до венчурного капіталу для стартапів створюють бар'єри для їхнього зростання та розвитку;
- бюрократичність: високий рівень бюрократії та невизначеність щодо податкових та правових аспектів підприємницької діяльності ускладнюють процес створення та реєстрації стартапів;
- недостатня підтримка уряду: відсутність чітких програм та механізмів державної підтримки стартапів обмежує їхню можливість отримати необхідну підтримку та стимулює відтік талановитих підприємців за кордон;

- нестабільне правове середовище: зміни в законодавстві та недостатня захищеність інтелектуальної власності можуть ставити під загрозу інтереси стартапів та їхніх інвесторів;
- відсутність висококваліфікованих кадрів: недостатня кількість фахівців з інноваційних галузей, а також відсутність можливостей для підвищення кваліфікації можуть обмежувати технічний розвиток стартапів;
- недостатній доступ до менторства та експертної підтримки: відсутність ефективних мереж менторів та інвесторів ускладнює процес розвитку та впровадження стартапів.

Враховуючи вищевказані проблеми, необхідно провести докладний аналіз інфраструктурного забезпечення та розглянути можливі шляхи поліпшення умов для функціонування та розвитку стартапів в Україні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У останні роки спостерігається зростання кількості наукових публікацій, які присвячені різним аспектам функціонування стартап-проектів. Зауважимо, що цей інтерес свідчить про зростаючу важливість стартапів у сучасному світі та їхній внесок у розвиток інноваційної економіки. Зокрема, в роботах таких авторів, як С. Бланк [1], Е. Ріс [2], вивчаються та визначаються характерні риси стартап-проектів як особливої інноваційної структури. Крім того, ці автори надають опис етапів життєвого циклу стартапів та факторів, які впливають на вибір їхніх бізнес-моделей.

Аналізуючи сучасні теоретичні концепції, пов'язані з екосистемою стартапів, автори визначають роль окремих інституцій та економічних агентів у формуванні цієї екосистеми [3, 92]. Варто відзначити, що, хоча інфраструктурне забезпечення стартапів не було окремою темою дослідження в українській науковій літературі, існують численні публікації, що розглядають проблеми інфраструктури інноваційного розвитку підприємств у різних сферах економіки. Зокрема, вони аналізують функціональні характеристики окремих суб'єктів інноваційної інфраструктури, таких як наукові парки, технопарки, бізнес-інкубатори і т.д., і пропонують шляхи для оптимізації їхньої діяльності.

Дослідження авторів, таких як В. Чернюк [4], Р. Завадяк [5], Л.М. Васильєва [6], розглядають організаційні аспекти створення наукових та технологічних парків, бізнес-інкубаторів, та їхню роль у підтримці розвитку малого підприємництва. Загалом, ці дослідження вказують на важливість створення сприятливого середовища для розвитку та підтримки інноваційних стартапів.

У сучасному українському стартап-секторі існує великий попит на інфраструктурну підтримку, і саме ця частина екосистеми стартапів повинна активно розвиватися. Необхідність вивчення поточного стану, нових тенденцій та перспектив розвитку інфраструктурного забезпечення для стартапів в Україні обумовила проведення дослідження.

Формулювання цілей статті. У даній статті ціллю є розгляд існуючих елементів інфраструктурного забезпечення функціонування стартапів в Україні.

Виклад основного матеріалу.

Стартапи є важливим стимулом для інноваційного розвитку економіки країни. Вони сприяють створенню нових робочих місць, розвитку технологій та підвищенню конкурентоспроможності. Однак успішний розвиток стартап-екосистеми по-

требує належного інфраструктурного забезпечення. До таких елементів інфраструктурного забезпечення функціонування стартапів в Україні, на наш погляд, можна віднести:

1. Інфраструктуру просторів для спільної роботи.
2. Фінансову інфраструктуру.
3. Освіту та розвиток навичок.
4. Юридичну та законодавчу базу.
5. Мережу менторів та інвесторів.

Розглянемо більш детально кожний із елементів.

1. Інфраструктура просторів для спільної роботи.

Інновації та створення нових продуктів і послуг стали важливою складовою сучасної економіки. Для цього потрібно створити сприятливе середовище для креативності, співпраці та розвитку нових ідей. Інфраструктура просторів для спільної роботи та інноваційних лабораторій виявляється ключовим елементом цього екосистеми і грає важливу роль у сприянні інноваціям та розвитку стартапів.

Інфраструктура просторів для спільної роботи та інноваційних лабораторій включає в себе коворкінги, бізнес-інкубатори, технологічні парки, акселератори та інші місця, де підприємці, стартапи та інноватори можуть спільно працювати, ділитися ідеями та ресурсами, а також отримувати доступ до необхідної технічної бази для розробки і випробування нових продуктів. Розглянемо значення інфраструктури просторів для спільної роботи та інноваційних лабораторій.

А. Збільшення креативності і інновацій.

Інфраструктура просторів для спільної роботи створює стимулююче середовище для креативності та співпраці. Коли різні люди з різними навичками та досвідом працюють поруч, вони мають можливість обмінюватися ідеями і допомагати один одному у вирішенні складних завдань. Це сприяє виникненню нових ідей і інновацій.

Б. Підтримка стартапів і малих підприємств

Для стартапів та малих підприємств інфраструктура просторів для спільної роботи може бути особливо корисною. Вони можуть знайти доступні простори для роботи, зустрічей з клієнтами і партнерами, а також можуть взяти участь у програмах інкубації та акселерації, які надаються в цих просторах.

В. Зменшення витрат

Для багатьох компаній оренда офісних приміщень та обладнання може бути великою фінансовою тягою. Інфраструктура просторів для спільної роботи дозволяє компаніям зменшити витрати, орендувати простір, обладнаний всім необхідним, разом з іншими підприємцями.

Г. Забезпечення доступу до ресурсів

Інфраструктура таких просторів часто включає в себе доступ до технічних ресурсів, які можуть бути недосяжними для багатьох компаній. Це може включати в себе високотехнологічні обладнання, лабораторії, пристрої для прототипування та інше.

Інфраструктура просторів для спільної роботи та інноваційних лабораторій має значний вплив на розвиток бізнесу та інновацій в різних галузях. Вона сприяє створенню нових робочих місць, підтримці стартапів та підприємців, і забезпечує доступ до необхідних ресурсів для розробки та випробування інноваційних продуктів. Більше того, інфраструктура цього типу може залучати інвестиції в регіони та сприяти їхньому розвитку.

Усе це робить інфраструктуру просторів для спільної роботи та інноваційних лабораторій важливим елементом економічного та інноваційного розвитку. Вона сприяє створенню сприятливого середовища для творчості та співпраці, і допомагає компаніям розкрити свій потенціал для інновацій та росту.

2. Фінансова інфраструктура стартап-проектів

Стартапи є життєво важливою частиною інноваційного процесу та мають потенціал змінити сучасний бізнес. Однак для їхнього розвитку та зростання необхідне фінансування. Розглянемо основні джерела фінансування стартапів:

А. Венчурний капітал.

Венчурний капітал є одним із найпоширеніших джерел фінансування для стартапів. Венчурні фонди інвестують в стартапи на ранніх стадіях розвитку, як правило, на етапі, коли ідея ще не має прибутковості. Вони не лише надають фінансування, але і пропонують експертну підтримку та контакти в галузі.

Б. Ангельські інвестори.

Ангельські інвестори — це зазвичай індивідуальні інвестори, які надають фінансування стартапам на початкових етапах. Вони, як правило, інвестують в обмін на частку в компанії та можуть надати цінні поради та контакти.

В. Краудфандинг.

Краудфандинг — це спосіб залучити фінансування від широкої громадськості, зазвичай через онлайн-платформи. Це може бути ефективним способом залучити фінансування та зібрати спільноту навколо ідеї.

Г. Державна Підтримка.

Багато країн надають державну підтримку для розвитку стартапів. Це може включати в себе гранти, податкові пільги, інкубатори та акселератори, які надають не лише фінансування, але і ресурси та освіту.

Д. Бізнес-Ангели та корпоративні інвестори

Деякі бізнес-ангели та корпорації активно інвестують в стартапи, щоб отримати доступ до нових технологій та інновацій. Це може бути вигідним для стартапів, які мають продукти або технології, які цікаві для корпорацій.

Розвиток фінансової інфраструктури є одним з головних факторів розвитку стартапів.

3. Освіта та розвиток навичок

Успішний запуск та розвиток стартапу вимагають від підприємців та команд управління ряду навичок і знань. Розглянемо роль освіти та розвитку навичок, як ключових факторів успіху для стартапів.

Освіта та інформованість.

А. Розуміння бізнес-процесів

Для того щоб стартап успішно функціонував, підприємцям важливо мати глибоке розуміння бізнес-процесів. Це включає знання про маркетинг, фінанси, управління ресурсами та стратегічне планування. Освіта в галузі бізнесу або відповідна підготовка може допомогти стартапів створити ефективні стратегії та оптимізувати бізнес-процеси.

Б. Підготовка до маркетингу та продажу

Залучення клієнтів та клієнтська база є важливими для успіху стартапу. Знання та навички в галузі маркетингу, продажу та комунікації можуть допомогти створити стратегії залучення та утримання клієнтів.

В. Розуміння індустрії та ринку

Дослідження ринку та розуміння особливостей конкретної індустрії є важливим для визначення можливостей та конкурентних переваг. Освіта та інформованість в цих питаннях можуть допомогти стартапам приймати обґрунтовані рішення.

Розвиток навичок.

А. Лідерські навички

Управління командою та розвиток лідерських якостей є важливими для успішного керівництва стартапом. Навички комунікації, мотивації та прийняття рішень можуть впливати на результативність команди.

Б. Технічні навички

У сучасному світі технології грають важливу роль у бізнесі. Розробка та імплементація технологічних рішень можуть покращити ефективність стартапу та допомогти в конкурентному середовищі.

В. Навички управління проектами та планування

Ефективне управління проектами та планування є важливими навичками для виконання завдань

та досягнення цілей. Це може допомогти стартапам зберігати контроль над часом та ресурсами.

Вплив на розвиток стартапів.

Освіта та розвиток навичок мають значний вплив на розвиток стартапів. Вони можуть допомогти підприємцям створити ефективні стратегії, залучити клієнтів, розуміти ринок та конкурентне середовище, а також розвивати необхідні навички для управління командою та технічного розвитку.

Додатково, постійний розвиток навичок та навчання можуть допомогти стартапам залишатися конкурентоспроможними та адаптуватися до змін в бізнес-середовищі. У цьому контексті, навчання не є обмеженим часовим процесом, а стає постійним компонентом успішного підприємництва.

4. Юридична та законодавча база

Юридична та законодавча база для розвитку стартапів визначає правила та умови, за якими ці компанії можуть функціонувати та залучати інвестиції. Вона грає важливу роль у створенні сприятливого середовища для стартапів та стимулює їх розвиток. Розглянемо основні аспекти юридичної та законодавчої бази розвитку стартапів:

– Реєстрація та організаційна структура:

процедури створення та реєстрації стартапів, включаючи вибір організаційної форми (наприклад, ТОВ, АО, ПП).

– Податкова система:

спеціальні податкові режими для стартапів, податкові кредити, податкові винятки та релаксація податкового навантаження.

– Фінансування та інвестиції:

регулювання відносин між стартапами та інвесторами, включаючи венчурні фонди, краудфандинг та інші джерела фінансування.

– Права інтелектуальної власності:

закони, що регулюють права на інтелектуальну власність, авторські права, патенти та товарні знаки.

– Відкритість даних та конфіденційність:

регулювання щодо збереження конфіденційності даних стартапів та їх клієнтів.

– Захист інвесторів:

закони та положення, що захищають права та інтереси інвесторів у стартапах.

– Ліцензування та регулювання:

регулювання конкретних галузей, таких як фармація, фінанси чи медицина, які можуть стосуватися стартапів.

– Залучення талановитої молоді та міграція:

законодавство щодо найму іноземних фахівців та можливість отримання робочих віз для іноземців, які працюють у стартапах.

– Банкрутство та відновлення:

закони, що регулюють процедури банкрутства та можливості відновлення стартапів у разі фінансових труднощів.

– Підтримка та фінансування:

програми та ініціативи, які надають фінансову та інфраструктурну підтримку стартапам через державні та приватні органи.

Ці аспекти складають важливу частину юридичної та законодавчої бази, яка визначає умови розвитку стартапів у певній країні чи регіоні. Гнучка та підтримуюча правова інфраструктура може значно сприяти створенню та успіху стартапів.

5. Мережа менторів та інвесторів

Мережа менторів та інвесторів є надзвичайно важливим елементом для розвитку стартапів. Вона забезпечує необхідну експертизу, фінансову підтримку та поради, необхідні для успішного становлення та росту стартапів. Виокремимо ключові аспекти цієї мережі:

– Ментори для стартапів:

Ментори — це досвідчені підприємці та фахівці, які надають поради та консультації стартапам. Вони діляться своїм досвідом, допомагають у вирішенні проблем та сприяють професійному розвитку засновників стартапів.

– Інвестори:

Інвестори — це суб'єкти, які надають фінансову підтримку стартапам у обмін на частку в компанії. Вони можуть бути венчурними фондами, ангельськими інвесторами, корпораціями тощо.

– Акселератори та інкубатори:

Акселератори та бізнес-інкубатори — це програми та організації, які надають стартапам фінансову підтримку, простір для роботи, освіту та менторську допомогу в обмін на частку в компанії або інші умови. Вони допомагають стартапам прискорювати їхній розвиток та готувати їх до привабливості інвестицій.

– Платформи та об'єднання:

Онлайн-платформи та об'єднання, які забезпечують стартапам доступ до менторів та інвесторів, а також надають можливість обміну досвідом та ресурсами.

– Мережі та заходи:

Участь у мережах та заходах для стартапів (наприклад, конференції, інвестиційні форуми, хакатони) дозволяє засновникам стартапів зустрічатися з потенційними менторами та інвесторами.

– Фахова експертиза:

Мережа менторів та інвесторів може включати фахівців з різних галузей, що допомагає стартапам отримувати доступ до різноманітної експертизи.

Висновки та перспективи подальших досліджень.
Формування ефективного інфраструктурного забезпечення сприяє розвитку стартапів, які в свою чергу є локомотивом розвитку нових технологій та інновацій. Основними елементами інфраструктурного забезпечення є: інфраструктура просторів для

спільної роботи; фінансова інфраструктура; освіта та розвиток навичок; юридична та законодавча база; мережа менторів та інвесторів. В подальших дослідженнях має бути розглянутий кожен із зазначених елементів та запропоновані механізми ефективного розвитку.

Література

1. The Startup Owner's Manual. by Steve Blank, Bob Dorf. Released March 2020. Publisher(s): Wiley. ISBN: 9781119690689.
2. Ries E. The lean startup. New York, 2011. 315 p.
3. Ситник Н. І. Екосистема стартапів як складова інноваційної екосистеми. Бізнес-інформ. 2017. No 8. С. 89–94.
4. Чернюк В. Наукові парки в Україні — стан та проблеми діяльності. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2016. No 1. С. 68–75.
5. Завадяк Р. І. Теоретичні основи функціонування та види бізнес-інкубаторів в Україні. Науковий Вісник Ужгородського університету. 2014. Вип. 2(43). С. 78–81.
6. Васильєва Л. М. Бізнес-інкубатори як частина інфраструктури підтримки малого підприємництва. Держава та регіони: науково-виробничий журнал. 2010. No 1. С. 80–87.

References

1. The Startup Owners Manual. by Steve Blank, Bob Dorf. Released March 2020. Publisher(s): Wiley. ISBN: 9781119690689.
2. Ries E. The lean startup. New York, 2011. 315 p.
3. Sytnyk N. I. Ekosystema startapiv yak skladova innovatsiinoi ekosystemy. Biznes-inform. 2017. No 8. S. 89–94.
4. Cherniuk V. Naukovi parky v Ukraini — stan ta problemy diialnosti. Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti. 2016. No 1. S. 68–75.
5. Zavadiak R. I. Teoretychni osnovy funktsionuvannia ta vydy biznes-inkubatoriv v Ukraini. Naukovyi Visnyk Uzhhorodskoho universytetu. 2014. Vyp. 2(43). S. 78–81.
6. Vasylieva L. M. Biznes-inkubatory yak chastyna infrastruktury pidtrymky maloho pidpriemnytstva. Derzhava ta rehiony: nauково-vyrobnychyi zhurnal. 2010. No 1. S. 80–87.